

Vitomil
Zupan

Glas in molk ur

Čreda antilop, zeber in gnujev. Grmovje na robu savane. Prah. Čreda, grmovje, prah.

Ure tiktakajo. Kdor ljubi stare ure, jih ima veliko po stenah. Sliši jih, ne posluša jih, ne sliši jih.

Levinja hodi ob robu grmovja, obstane, gleda, se pregane, požene se v drnec med grmi. Hitreje, počasneje, ko da se ne more odločiti.

Uram je vseeno, ali jih kdo posluša ali ne. Ure tiktakajo, vsaka zase.

Meso stegen, ritnic in hrbta se naslanja na površine oblazinjenega sedeža. Zdajle vem za to, potem ne vem več.

Levinja se požene v hitrejši tek, odločila se je.

Nenadoma zelo jasno, ostro, vsiljivo tiktakanje ure, ene izmed cele črede po stenah, ure, ki se je prejle oglašala enako glasno, pa je nisem slišal. Zdaj jo hočem preslišati, pa ne morem.

Vrata zaškripljejo — in v hipu ure ne slišim več. Nekdo je pri vratih.

Ne bom pogledal, kdo. Ker gledam levinjo v teku. Zvok sprejemnika sem privil na nič, glas napovedovalca me dolgočasi.

Vrata še nekoliko zaškripljejo. Nekdo stoji tam med podboji. Čaka, da ga opazim. Zaman upa. Ta hip se nikogar ne bojim, nikogar si ne želim. Ni človeka na svetu, ki bi me ta čas zanimal. In vendar — kako da ne slišim ur? Aha, zdaj jih spet slišim, ker jih hočem slišati. Levinjo hočem gledati. Žival teče čedalje hitreje, bliža se čredi v savani. Prižgem si cigareto. Meni ni treba teči nikamor niti obrniti glave proti vratom. Poznam te stare vsiljive navade filmov in televizijskih oddaj: nudili vam bomo umor in spregovorili o samoohranitveni nujnosti v živalih; a to bo umor samo v vašem doživljanju, levinja pa je na kosilu v restavraciji Savana. Oseba pri vratih je komaj slišno pokašljala; po zvoku bi sodil, da je starejša ženska oseba ali zelo onemogel starček. To je pa čudno — tod okoli ni starih ljudi; v tej divjini so same vikendske hišice, večinoma last meščanov, ki se niti ne poznamo med seboj. Združuje nas samo elektrika in potok, ki teče

po dolini. Ko se srečujemo z avtomobili, si komaj pokimamo. Na ozki beli cesti ob jelšah, ki se sklanjajo nad žuboreči potok.

Levinja je naskočila preganjano zebro. Dobro posneto. Tehnika zelo napreduje. Cigaretu vlečem čisto avtomatično. Tisti pri vratih se je premaknil, podrsal je po tleh, tiho se bliža. V kotu oči opazim nekaj pritlikavega, vraga, nemara je otrok? Dih svežega zraka, vrat zlomek ni zaprl za sabo.

Zebrina kri je v barvnem prenosu zelo rdeča. Obdobje prikritega sadizma, veselje do nasilja, skrbno skrito za modre in lepo zveneče besede. Levinje se že tisočletja in stotisočletja hranijo z rastlinojedimi živalmi. A šele zdaj veliko plačujemo, da gledamo, kako si hrano ulove in kako jo ubijejo. Prenosni barvni televizor vse to zelo nazorno pokaže. Rahel krik tik mene.

Deklica z dolgimi lasmi čez ramena. Skoraj bel obrazek z velikimi očmi gleda zebrin smrtni boj. Na licu ima otrok temen, da, črn madež. Kakor od kolomaza. Mala, samostojna potepuška kakšnih štirih ali petih let. Kadim in gledam oddajo o živalih. Ure! Aha, ure še tiktakajo v poltemi prostora. Ko da se ne menim za malo. Koliko je ura? Kakšnih sedem bo. Zunaj je že tema. Nenavadno topel februar. Močna je ta levinja, kako vleče težko truplo ubite zebre k mladičem, ki jih je skrila v grmovje.

Napravim nepredvideno, naglo kretnjo z roko, ki drži cigareto. Mala se ne ustraši. Zelo samostojna je videti.

Levji mladiči oprezajo. Pridrncajo iz skrivališča.

»Jedli bodo,« reče mala mirno.

Seveda bodo jedli, dolgo in požrešno bodo jedli. Nič bolj naravnega kot to. Kako pa zate skrbijo starši, da se potepaš ob uri večerje krog tujih pragov? Tamle je v reviji opisano, kako je mlad norec umoril takole dekletce, potem ko ga je zlorabil. Molčim in poslušam ure. Mucki pa jedo mesek. Ham ham, priden, priden, na, daj še ham ham, mama je ravnokar pripravila dobro kosilce za pridne mucke.

»Jaz sem tudi lačna,« pravi mala.

A lačna si? Zanimivo, da si mi prišla to povedat.

Pokažem ji na škatlo keksov na mizi, v poltemi, na široki javorjevi plošči, polni navlake, pepelnikov, revij, nekakšnih vaz, knjig, papirjev, krožnikov, skodelic, kozarcev in bogve česa še.

Mala potipa v škatlo, izvleče keks, ga pogleda pri svitu televizorja, pa počasi nese v usta. Trdi kolaček škrtne pod zobki.

Oddaja o živalih je končana, prikažejo se nekakšne bebaste reklame, še sreča, da sem izključil zvok. Prižgem zasenčeno, stoječo luč in ošinem s pogledom malo gostjo. Čisto čedno opravljeno dekletce, le kje je imelo opravka s kolomazom? Tudi kolenca ima črna — in roke. Bistre oči upre vame, češ kdo si, kakšen si? Ne gleda me radovedno, pač pa prenikavo, ocenjuje me. Jaz pa sedem nazaj in mirno kadim. Kdaj drugič bi te nemara kaj vprašal. Danes pa sem posebne volje. Če hočeš, povej, po kaj si prišla, če nočeš, ne. Keks ji ne gre posebno v tek. Počasi, zamišljeno ga gloda po drobtinah.

»Hočeš jabolko?«

Tam v košarici sem zagledal v luči rdeče rumena jabolka, majhna, a slastna; prinesel sem jih že pred tednom in pozabil nanje.

Odloži obglodani keks na mizo, na star časnik, in seže po jabolku, ogleda si ga, obriše z njega prah z dlanmi (to stori ko odrasel človek) in ugrizne vanj. Iznad jabolka me gledajo tiste velike vprašujoče oči. Čas bo, da razrešimo to vprašanje. Danes mi ni prav nič do nobene družbe, ne odrasle ne otroške. Lahko vzame piškot in še eno jabolko, potem pa naj gre, kamor spada.

»Kje pa imaš mamo? Očka? Starše?«

»Tam.«

»Si blizu doma?«

Odkima.

»No, zakaj pa ne ješ jabolka?«

»Ni dober. Ima trdo lupino. Olupi mi ga.«

No, ja, prav. Vzamem nož in začnem lupiti jabolko.

»Potem boš pa šla k očku in mami, kajne?«

»Ne,« je odgovorila čisto gotova svoje stvari.

»Ej, v temi morajo biti otroci pri starših,« jo poučim.

Na to ne odgovori. Prerežem ji olupljeno jabolko in ji podam polovico. Pogleda, pokaže na sredino, kjer je videti temno rjava semenca. Prav, izrežem še sredico in ji podam lepo očiščeni kos sadeža. Vzame, ugrizne, je prav počasi in si ogleduje prostor. Mirno stoji na bosenskem čilimu v živahnih barvah. Tudi bele čeveljce ima umazane od kolomaza, ali česa.

»Kje si pa tako umazala lepe čeveljce?« jo vprašam.

»Tam,« pravi in namigne z glavo v poljubno smer.

»Mama te bo lepo pogledala,« ji rečem in se nasmehnem. Ona pa nič. Šele čez čas pripomni:

»Mamo je pojedel lev.«

Hvala lepa! A tako se bova pogovarjala? Prav. In rečem:

»Pa očka tudi, ali ne? Očka je tudi pojedel lev?«

»Tudi,« prikima mirno; samo po sebi razumljivo je lev pojedel očka in mamo.

»Ali je vaš vikend tudi pojedel lev?«

»Kakšen vikend?«

»Vaš vikend. Vašo počitniško hišico. Vašo lepo hišico ob potoku, ali me razumeš?«

»Mi nimamo nobene hišice,« je rekla in zmajala z glavo nad menoj, potem je dodala: »Si ti neumen!«

»Ali je tudi hišico pojedel lev?«

»Mhm. Tras... bum... br br bum...«

»Lev sploh ne dela tras bum br br bum. Lev dela gr gr in ham,« sem ji skušal pomagati. Gledala me je skoraj pomilovalno, kar nehala je gristi jabolko.

»Si ti neumen!« je ponovila.

Da se ženske rodijo spogledljive, to sem vedel. A da so že tako zgodaj napadalne! Tudi moja žena tako rada reče: »A si ti neumen!« To reče zmeraj, kadar nočem razumeti, da je treba kupiti to in to, nabaviti kakšno bedarijo pri hiši, kakšno čisto nepotrebno stvar napuha.

»Moji ženi je ime Lina,« pravim, »tudi ona zmeraj trdi, da sem neumen. Kako je pa tebi ime, da bom vedel?«

»Nataša Brinar.« (Z naglasom na zlog »tá«.)

»No, Nataša,« jo nagovorim z naglasom na zlog »ná«.

Natáša . . . « me popravi.

»V redu, če že hočeš, Natáša . . . zdaj mi pa povej, kaj te je prineslo k meni?«

»Nič,« je odvrnila hladno.

»Prav. In kdaj imaš namen iti domov? Spat? Vidiš, da je že trda noč.« Gledala je televizijski zaslon, kjer se je začela risanka.

»Risanka!« je vzkliknila. »Ali ne bo nič na glas?«

Privil sem ton. Popolnoma se je posvetila risanemu filmčku. Ko da me ni. Miši sta se zarotili zoper mačka, maček jo je skupil, potem sta padali miši iz nezgode v nezgodo, boj, dirkanje, kdor drugemu jamo koplje, padci, udarci, beg, kriki, škripanje zavor, švisti, grožnje, prihajajoča smrt, rešitev zadnji trenutek: in spet vse od začetka, strah, besnost, škodoželjnost, zmage, porazi . . .

Niti nasmehnila se ni, samo modro je gledala — kakor jaz. Kakor bi bile na zaslonu same informacije o kakšnih dogodkih. Kakor bi se bila mala sprla doma — enako ko jaz — in bi ji bile misli čisto neke drugje, v nekem neprijetnem vzdušju, v nekakšni slepi ulici odnosov.

Ob koncu risanke sem spet privil zvok, spremljava ob reklamah me spravlja v obup.

»Ne maraš reklam?« je vprašala.

»Ko so tako vsiljive,« sem odgovoril.

»Ene so fine,« je ugovarjala.

»Na primer?«

»Za Pinki-bonbone.«

Zviška se je spustila v prazen pleten naslanjač, kakor da je v hipu postala čisto domača. Kos jabolka pa je položila h keksu na mizo. Naslonila se je nazaj, pogledala me je.

»Ti! Veš kaj?«

Ja?

»Jaz bom spala tamle.«

Pokazala je na divan, prekrit s tigrastim kocem.

A tako, draga moja mala dama?

»Kaj bi pa rekla tvoja mama, če bi te ne bilo domov?«

»Nič.«

»Ne, ne, tega ne smeš napraviti svojim staršem,« sem si prizadeval spraviti stvar v red. »Vsi otroci spijo doma, tam, kjer imajo mame in očke.«

Gledala me je zelo resno.

»Ti ne boš pustil, da bi spala tamle?«

»Ne gre za to, ali bi pustil ali ne, Nataša! Gre samo za to, da ne smeš spravljati mame in očka v skrbi. Saj imaš oba rada, ali ne?«

Napravil sem zelo prepričljiv glas. Pa ni odgovorila. Zato sem ponovil vprašanje, to pot s še večjim poudarkom:

»Saj imaš rada mamo in očka, ali ne?«

Ko da na to uho ne sliši. Začela so se poročila. Skočila je k sprejemniku in odvila zvokovni gumb. Torej je prej zelo natanko opazovala, kako sem privijal in odvijal gumb. Sedla je nazaj. Gledala in poslušala sva poročila. Pri tem nisva motila drug drugega z govorjenjem. Ko je bil konec, sva spregovorila oba hkrati.

Ona: »Ti, veš kaj . . .«

Jaz (hkrati): »Ti, veš kaj . . .«

Potem sva se prvič oba nasmehnila. In počakala, da bo spregovoril drugi. Tako sva pričakala vremenska poročila. Vreme nespremenjeno, zjutraj po dolinah megla, dnevne temperature do deset stopinj, nočne nekoliko nad ničlo . . .

Vprašal sem jo: »Kaj si hotela reči . . . prej?«

Ona pa: »Kaj si hotel reči ti?«

»Hotel sem reči, da je pozno. Temu se reče: mama šteje otroke!«

»A samo to?«

»No, če ti ni dovolj, moram biti bolj jasen, Nataša: ne mečem te iz hiše — vendar pa moraš domov, noč je že črna.«

»Jaz bi spala tamle . . . saj je dobro. A imaš še kakšno posteljo v hiši?«

»Imam.«

»Potem je v redu, ali ne? Zunaj se nič ne vidi, in malo strah me je.« Naglo je nadaljevala: »Saj sem komaj našla k tebi, ko ni bilo nič razsvetljeno. Če ne bi stal pred kočo bel avto, bi šla morebiti kar mimo . . . in po gozdu . . . pa bi padla v reko . . . ki sem jo slišala prav dobro . . .«

»Vsaj povej, od kod si prišla?«

»Od tam.«

»In kje je to?«

»Ja, tam, ne!!?«

Bila je kar malo huda, da ne razumem, kaj je to — tam; skoraj nadrla me je. Če ne dovoli, da jo vprašam, od kod je prišla, tudi ne bom zvedel, kam je namenjena. Najbližji sosedi imajo dva sina, tisti z avdijem na oni strani doline ima že velike otroke . . . Brinar, je rekla da se piše. Nikoli ni slišal za Brinarje. Mesten otrok je, to se vidi po vsem. Torej je iz kakšne počitniške hišice v oni drugi dolini?

»Zakaj si pa slabe volje?« je vprašala.

»Z ženo sem se sprl,« sem povedal kar naravnost.

»Samo kregate se,« je pripomnila nekoliko jezno.

»A se ti nisi skregala doma?« sem poskusil.

»Ne.« In nič več.

»Pa si šla kar sama po svetu?«

»Mhm.« Noče in noče prijeti.

»In to ponoči,« sem poudaril.

Na to sploh ni odgovorila. Ogledovala si je divan, pogladila je veliko blazino. Odločila se je, da bo tukaj prespala.

»Ali se lahko umijem?« je vprašala.

»Seveda, vodovod je v kuhinji. Prižgem ti luč.«

Šla sva v malo kuhinjo. Pri luči je obšla prostor z očmi, videti je bila zadovoljna.

»Le kje si se tako grdo umazala?«

»Tam.«

»No, v redu, če si se že TAM umazala, se pa TUKAJ umij, tukaj je milo, tukaj brisača. A umij se dobro, da ne bo brisača vsa črna . . . ja, saj tole je kolomaz? Šmir? Tole so pa nekakšne saje. Le kje si vse to dobila? O, Marija, poglej no, tudi po rokavih imaš polno šmira. Povej no, kje si nabrala vse te madeže?«

»Tam.«

»No, dobro. Tam! A zdaj, tukaj bova morala vse to očistiti z bencinom, ker z milom ne bo šlo.«

»A imaš bencin?«

»Grem v avto po kanto.«

Umivala si je roke, jaz sem pa šel po posode v avtomobilski prtljažnik. Zunaj je bila temna noč, nekoliko vlažna in megljena. Postal sem pod drevesi. Iz hišice je donel francoski dialog filma na televizijskem sprejemniku. Tam zdaj že trdno prebiva oseba, ki se imenuje Nataša, jaz pa čisto počasi postajam tujec v tej mali stavbi. Zdaj bo šla mala spat, jaz pa ji bom čistil obleko z bencinom. Otrok ne morem voditi v noči naokrog in po intuiciji in s povpraševanjem iskati njene starše. O njih stvareh govori malone ko odrasel človek, o drugih pa ne ve povedati niti najvažnejšega.

In tako je bilo. Izkazalo se je, da je trudna in zaspana. V žabah in majici, prek katerih je sama od sebe oblekla zgornji del moje pižame, je legla na divan, se pokrila do prsi s tigrastim kocem in si udobno namestila blazino.

»Lahko gledaš film,« mi je dovolila, »jaz bom vseeno lahko zaspala.«

In res.

Film me ni zanimal. Zastareli slog me je dolgočasil. Začetka nisem videl. Sedel sem in kadil. Eden tistih filmov, ki jih dobi televizija skoraj zastonj, ves zdrsan, zvok slab, obleke nastopajočih pričajo o desetletjih preteklosti. Tedaj sem spet zaslišal tiktakanje ur, spet sem začutil svojo kožo in meso, ki sedi v blazinjaku. Spet se mi je prikazal Linin obraz, spačen, jezav, tak, kakor ga ne maram, s plitvimi očmi, polnimi nekakšnega sovraštva: seveda, kolikokrat je bila tukaj, taka in tudi drugačna, nekakšna suha besna ptica — drugič pa obla, mila mačka; ta njena dvojnost me uničuje. »Si ti neumen!« Menda sem res. Drugače se ne bi spravil čistiti madežev kolomaza z obleke neke pritepenke, ki zdaj mirno spi na mojem najljubšem divanu. V bistvu to ni nobena dobrohotnost, nobene dobre ideje niso to; to je nekaj priučenega, zatrtega, tujega, na dnu prav ravnodušnega do sveta in ljudi. Lino lahko sovražim iz dna srca, kakor se reče lahko skoznjo zamrzim vse ženske sveta — a kaj storim? Odidem, grem si shla-

dit glavo, tu in tam še malo zakolnem, potem pa se pomirim. V zakonu pridobljeno je last obeh zakoncev. Tako omara kakor sovrašтво. Če bi se ločila, bi vzela vsak pol omare in pol sovrašтва s seboj. Ni izhoda. Neki psihiater pravi, da je za zločinsko naravo značilno dvoje: brezmejna sebičnost in uničevalni nagon. Rastel sem v dobi, ki nas je naučila skrivati sebičnost, uničevalnega nagona pa v sebi nemara nimam razvitega, saj me nikoli ni prišlo, da bi v pijanosti razbijal kozarce? Skuhal si bom turško kavo, saj sem prinesel s seboj odlično mešanico. Še prej pojem nekaj rezin salame in košček kruha. Še pred tem srknem kozarček kmečkega brinovca. Redko kdaj pijem, zato kozarček na prazen želodec zmeraj deluje kot topel val po drobu. Žganje, južina, močna kava, ne veliko, a dobro, to je pravo zaporedje. Za povečerek imam knjigo, katere se veselim, Borwickove Osle, prijatelje otrok; pred tedni sem prebral samo nekaj strani in sklenil odložiti nadaljnje branje za kak večer, ko bom imel popoln mir za črpanje miru iz tiskanih besed o živalih. Preden zaspim, uredim še svoje odnose do Line, če se mi le posreči. Dvakrat ali celo trikrat se mi je že. Razčlenil sem najino sovrašтво tako, da je postalo spolno privlačno. In res, če si Lino predstavljam — kakor je bila nekoč poleti v tej hiši, ko je po dnevih molka, ki so sledili hudemu prepiru, v mlačnem večeru sedla na rob postelje... ko sem bral nekakšno revijo... in je imela naenkrat čisto drugačne oči... kako se je v minuti razkadilo, kar je bilo hudega, zoprnega in ubijajočega med nama... in sva postala drug drugemu znana neznanca... seveda je uporabila svoje in moje telo... a kako da je verjela v možnost, ki se je zdela meni nedosegljiva? Hitrejše in drznejše so te spogledljivke od nas, težkih značajev, modroslovcev in počasnežev. In bolj napadalne. Predvsem pa že pred rojstvom vedo neke reči, katerih se moški s težavo učimo po puberteti. Ženska natanko ve (brez učenih knjig): ta me hoče, oni ne, zdaj je trenutek, zdaj ni, ta bi, če bi si upal, treba mu je dati možnost, oni ni zame, in tako. Moški preveč premišljajo, premalo sprejemajo po zraku, no, razen res izkušenih ženskarjev. No, pa kaj se spuščam v take daj-sem daj-tja! Sploh ne bom premišljal o takih (načelnih) vprašanih, ne bom se igral psihologije. Zamislil se bom v neki položaj, a šele potem, potem, po kozarčku, po južini, po kavi, po knjigi.

Nataša spi zelo nemirno, stoka, tolče okrog sebe z rokami, zdihuje; bogve kakšne sanje ima; očitno je nervozen otrok. Kakšne lepe laske ima in čedno oblikovan, ovalni obrazek. Ko bi imel telefon, bi lahko kaj storil glede nje. Tako pa? Starši so v skrbeh, to je gotovo. Da je nisem premalo izprašal? Pravi, da se ni sprla doma. Zraven je pa pripomnila: »Samo kregate se«; to že nekaj pomeni. Morda tole: oče in mati sta se prepirala, jaz sem pa šla od hiše. Potem naj le bosta nekoliko v skrbeh. Jedla je bolj malo. Umila se je pa še kar lepo. Kako gleda človeka: da ti je nerodno, češ le kaj ji gre skozi glavico? Tale brinovec je res ko živo oglje, a videti je ko kristal.

To je tista ura s kukavico.

Preden odprem oči, skušam zmeraj ugotoviti, koliko je ura, kateri datum je in kakšno vreme je zunaj. Bilo je precejkrat, okoli osmih bo, šest-najstega februarja, zunaj je nekoliko megleno vreme. Drevesa se izgublajo v sivo nebo. Rečica mrzla žubori pod jelšami. Zakaj se reče, da žubori? Saj bolj klokota, brbota, šumi, vse v enem.

Odprem oči: Nataša sedi v pletenem naslanjaču, ki ga je porinila bliže, sedi-čepi s podvito nogo, objema koleno, zavita v zgornji del moje pižame (rdeče) — in me nepremično gleda. Torej se nisem prebudil od kukavice, ampak od njenega pogleda.

»Sem vedela, da boš odprl učke,« pravi resno. »Takole si migal z nosom, pa z usti si cmokal, potem si z očmi delal takole...«

»Ali že dolgo ne spiš?«

»O, ne. Ne dolgo. Sem pogledala ven. Avto v redu. Sonca pa danes najbrž ne bo.«

Danes je pa zelo zgovorna.

»Eno jabolko sem pojedla... pa toliko piškotov...« Pokazala je tri prste, se zamislila in dodala še enega, pri tem se je prstom pridružil še mezinec, z levico ga je zavila pod dlan. »Ne, toliko. Ali nisi hud?«

»Ne. Je že prav, da si jedla. Sinoči ti ni šlo v slast.«

»Kaj pa je to — slast?«

»To je tek, apetit. Saj veš, kaj je tek?«

»Ja, to je — to je — vem, to je, če tečeš.«

»Ne. To je, če rad ješ.«

»Jaz včasih rada jem. Posebno palačinke. Ali boš napravil palačinke?«

»Bom, če je še kaj mleka.«

»Kako ti je pa ime?«

»Viktor.«

»Viktor? Zakaj pa ti je ime Viktor?«

»Tako ime sta mi dala oče in mati — kakor tebi Nátáša.«

»Natáša! A si ne moreš zapomniti?«

»Natáša.«

»Viktor pa ni nič lepo ime, kajne?«

»Tebi ni všeč?«

»Ni.«

»Kako je pa tvojemu očku ime?«

»Nič.«

»Ej, nekakšno ime pa gotovo ima. Kako pa ga mamica kliče?«

»Kakor je. Kadar je smešna, mu pravi ‚muci‘.«

»Drugače pa?«

»Včasih mu reče ‚idiot‘.«

Poglej no!

Nenadoma se je razživel. Skočila je s stola in skušala prižgati televizor.

»Na desni! Drugi gumb,« sem jo poučil. Našla je pravo stikalo. Zraven je hitela:

»Ti, Viktor, ali kako ti je že ime . . . kaj bova pa danes delala? Ali bova šla nekam daleč? Jaz grem strašno rada v gozd. Najprej boš naredil palačinke . . . če imaš mleko. Ooo! Kako fino si mi očistil obleko! Priden priden!« Bežno mi je pobožala roko.

»Nataša, zdaj moraš biti pametna. Tvoja mama in tvoj očka sta v hudih skrbeh zate.«

Obstala je in se strmo zagledala vame. Videl sem, da začenja premišljevat i o starših in sem koval dalje.

»Spomnila se boš, kje sta — in bova šla k njima.«

Oči so se ji širile, odprla je usta in skoraj kriknila:

»Ne! Ne!«

»Kaj je s teboj, za boga, Nataša? Ali si bila tepena?«

Začudeno je dvignila glavo. Resno je rekla:

»Ne. Zakaj pa tako govoriš, Viktor?«

Skočil sem iz postelje in se začel oblačiti. Na televiziji je bila šolska ura iz fizike. Deklica ko da se zatopila v oddajo. Molčala sva. Glas predavatelja je odmeval po prostoru suho in glasno, v istem ritmu zlogov, z istim poudarkom stavka. Začel sem se briti z električnim brivnikom na baterije. Opazila je, da ni žic.

»A nič ne vtakneš v luknjice.«

»Nič. Je na baterije.«

»Moj očka ima ravno takega . . . samo na belo žičko . . .«

»Tvoj očka se je zdaj že obril in odšel z doma, da te poišče.«

»Ne, ni,« je ugovarjala z veliko trdnostjo.

»Je, je,« sem vztrajal, »vsak očka gre iskat otroka, če tega ni bilo zvečer domov. Tvoj tudi, Nataša.«

»Moj ne,« je odbila. Čez kratek premolk je prešla zibaje glavo sem in tja. »Ti imaš ženo, ne?« je vprašala potem.

»Mhm.«

»Zakaj pa imaš ženo?«

»Hja. Tako kakor ima tvoj očka tvojo mamo za ženo, ali ne?«

Preslišala je razlago. Stopila je k oknu in gledala ven. Vprašala je, kar tako s hrbtom obrnjena k meni: »Ti, Viktor? A se zelo kregata z ženo?«

»Včasih. Včasih pa nič. Ali pri vas ni tako?«

»Ne.«

Obrnila se je in obšla sobo v krogu. Bila je zelo ljubka v pižami, ki ji je bila veliko preširoka in predolga, tako da se je vlekla za njo, z razpuščenimi lasmi, lahnih korakov kakor plesalka.

»Nataša Brinar,« sem rekel, ko da premišljam. »Šla bova nekam, kjer bodo poizvedeli za tvoj dom. Ali pa se nemara spomniš naslova? Ali veš, kje stanuješ?«

»Ne vem,« je rekla tako mimogrede, da sem posumil, če nemara le ne ve, pa noče povedati. »Sploh se pa ne pišem Brinar.«

»Kako pa?«

»Ne vem več.«

Popevala je in poplesovala, očitno me je imela za norca. Pogledal sem v omarico: mleka je bilo še ravno za palačinke. Zelo se je razveselila, hotela mi je pomagati, skrbelo jo je samo, če znam napraviti res dobre palačinke, in da bo pojedla tri; drugače poje samo dve. Vmes je pripomnila: »A ne smeš me več vprašati, kako se pišem«. Povedala mi je, da je treba delati palačinke samo z rumenjacom. Ali gre moj avto hitro? Da zdaj moja žena nemara ne bo več prihajala v to hišo? Poslušaj, fina glasba! Tukaj je sploh čisto fletno, v tej hiši. Marmelado imam? Kakšno? Aha. Zvečer boš zaklenil vrata, ali ne? Kaj, nikoli ne zaklepaš? O, nocoj pa boš. Vprašal sem jo, ali se koga boji? »Ja, nekoga se bojim,« je rekla zelo mračno. Koga? Zdaj ne povem. Ko pojeva, greva v gozd, ali ne? Čisto sama. Potem, ko se vrneva, spečeva krompir. Drži? Čutila je, da se izogibam obljudi. Pritisnila je name z vso silo. Moral sem ji sveto obljuditi, da bova po sprehodu pekla krompir. Častna beseda? Častna beseda. Daj roko! Moral sem ji podati roko, šele za tem se je pomirila. Dobro, a povej mi vsaj, koga se bojiš, Nataša? Pogledala me je in nekoliko nerada odgovorila s tihim glasom: »Železničarja«. Zakaj se boji železničarja, nisem mogel izvedeti.

»Palačinke pa, bolj slabo mečeš. Ali si ne upaš više? Ali se bojiš? Nič zato. Tako potem dobim jaz, če pade. Saj si potem umijem roke. A kopalnice nimaš?«

»Tuš. Nisi videla?«

»Aja, tuš. A je tudi topla voda?«

»Je, kadar vključim bojler. Zdaj ni vključen.«

Počasi je rekla, nekako zase: »Ne reče se bojler... Grevnik za vodo...« Nasmejala se je — spomin na to, kako ji je nekdo popravil to tujko.

»A grevnik? To je pa čedno. Kdo pa pravi tako?«

»Očka...«

Zelo jo je veselilo, da sem metal palačinke vse više in više — dokler ena res ni zletela mimo ponve na tla, prepeta z rdečim linolejem. Glasno je vzkliknila in planila nadnjo, pobrala jo je, jo otrebila smeti, jo premetavala (vročo) iz roke v roko, pihala, grgrala in jedla. Zraven je pogledovala, ali jo opazujem. Napravila mi je malo predstavo. Potem si je šla umit roke.

Zunaj se je sonce prebijalo skozi meglo. Iz sprejemnika je blago donela polna glasba nekakšnega mehko žalostnega upa.

Najedla sva se palačink in se napila coca-cole, mešane s kisló vodo. Potem je sama od sebe vstala, pobrala posodo in jo znosila k umivalnemu koritu, pristavila si je pručko, zavihala rokave in začela pomivati krožnike. »Škoda, da nisi vključil grevnika,« je pripomnila, »s toplo vodo gre laže.«

Vključil sem ga torej.

»To je dobro,« me je pohvalila, »ker se bova zvečer tuširala. Ali plačaš veliko elektrike?«

»Nne preveč,« sem ji pojasnil in odšel iz kuhinje, ko da se vse to dogaja vsak dan in je vse to sploh čista navada. Stopil sem na plano pred hišo, vzdihnil čvrsti gozdni zrak in pogledal po dolini navzgor in navzdol. Nikjer žive duše. Avtomobil je stal tam, kjer sem ga parkiral, kakor velika

bela mačka, vsak trenutek pripravljena na skok. Vsak svoj voz nekako vzljubim, počlovečim ga, dam mu ime, čemur se Lina (praktična žena) rahlo posmehuje. Temu zato nisem dal imena, sklenil sem ga jemati kakor vsako potrebno stvar, a ne morem se znebiti tihe simpatije zanj. Kadar željno vžge, kadar potegne gosto in z veseljem, kadar švigne mimo voza, ki ga prehitavam, kadar rahlo renči, brni ko čebela, in gre stodvajset, stotrideset, pa se niti ne strese, takrat občutim nekakšno skrivno ljubezen do motornega bitja, ki mu pripisujem zdravje in celo zvestobo. Nataša je prišla iz hiše, kar pritekla je k meni, pogledala vse naokrog — kakor da nadzoruje, če nimam koga v bližini. »Ali si že pomila?«

»Še ne vse. Takoj bom.« Vrnila se je z naglimi, stopicajočimi koraki v hišo. Na pragu se je obrnila in mi zaklicala: »Pojdi raje noter. Se bova pogovarjala.«

Napravil si bom kavo in prepustil pobudo za pogovor njej. Potem bo treba nekaj ukreniti. Že me prežema občutek krivde.

Vso posodo je pomila in jo postavila v odcedilnik. Ko sem kuhal kavo, me je iznenadila s predlogom: »Veš, kaj? Dala sem ti drugo ime. Lepše. Ali hočeš slišati — katero?«

»Prosim.«

»Pigi.«

Zelo živo me je gledala, čisto drobna iskrica v očeh je kazala, da ji gre na smeh.

»Pigi? Kakšno ime pa je to?«

»Pigi? To je vendar — prase. Ali nisi vedel?«

»Prase? In to naj bi bilo lepo ime zame?«

»Seveda. Zelo bi ti pasalo.«

»Prase? Prašički so vendar debeli, okrogli, pritlični. Jaz sem pa dolg, krepak, prav nič zamaščen.«

Ni se dala zmotiti.

»Zelo bi ti pasalo.«

Rahla žalost se me je polastila.

»Nataša. Saj imam meter petinosemdeset in vagam osemdeset kil, še pet kil več bi lahko imel, pa še ne bi bil debel. Kakšno prase sem torej?«

»Seveda si prase, zelo dobro, dobro prase. Prase ne grize kot volk, ni hudobno do miši ko maček, prase ni nikoli razbojnik. Ti si moj Pigi!«

To me je prepričalo. Tako sem pač postal Pigi in že sva sedela na »njenem« divanu (nisem smel sestri v blazinjak), srkal sem vročo, močno kavo in pričakoval pogovor, ki ga je najavila (»Na divanu se bova zelo lepo pogovarjala,« je rekla).

»Kaj pa — če bi tudi jaz dal tebi drugo ime?« sem vprašal.

»Ne,« je takoj odbila z vso gotovostjo (brez ugovora!) in čutila, da mora to pojasniti. »Očka in mama sta zbrala tri šest pet imen zame . . . še preden sem prišla na svet . . . in Nataša je bilo najlepše.«

»Pa menda nista vedela, da boš punčka?«

»Ja! vedela sta. Fantka sploh nista hotela, da veš! Ali bi tvoja žena rada fantka?«

»Ne vem. Ona danes hoče to, jutri nekaj čisto nasprotnega.«

Zamislila se je. Tehtno je povedala:

»Tvoja žena ni nič dobra. Kajne, da jo boš pustil?«

Ni ji bilo všeč, da se smejem pri tako resni stvari. Skoraj užaljena je bila, češ jaz skrbim zate, ti se pa smeješ. Šla je s pogledom po sobi, nagnila se je čez mizo, prižgala in ugasnila stoječo luč, me pogledala, ali se bom jezil, pa prižgala in ugašala. Jaz pa nalašč nič, ko da ne vidim, kaj počne.

»Zakaj imaš toliko ur?«

»Zbiram jih. Rad imam stare ure.«

»Pa vse gredo? Najlepša je tista s ptičkom. Tista bo moja.«

Molče sem pil kavo in kadil cigareto.

»Pigi!« To je izgovorila zelo pomenljivo, s poudarkom, ki je napovedal važno vprašanje. Počakala je, da sem se oglasil na to ime.

»Ja?«

»Koliko si star, Pigi?«

»Štirideset bom, kmalu.«

Premišljala je.

»To je zelo veliko, ali ne?«

»Mhm.«

»Jaz ne bom imela otrok, Pigi.«

»Ne? Zakaj pa ne?«

»Ne bom jih imela in konec. To boli, pa še same sitnosti so.«

»Aha.«

»Nič aha aha. Ti pa res nič ne razumeš.«

Zazdelo se ji je, da je preostra. Potrepljala me je po roki, v kateri sem držal dogorevajočo cigareto, in nehala govoriti o otrokih.

»Zakaj imaš rad ure?«

»Ker . . . ker tiktakajo.«

»Ker so žive, ali ne? Pa ker imajo lepe obraze? Zdaj imam tudi jaz rada ure . . . tika taka tika tak po celi sobi . . . ko sem prišla, sem najprej slišala veliko tika taka tika tak . . . od vseh strani . . .«

»Ker sem zvok pri televizorju privil, ali ne? In sem sedel v tišini.«

»Tista je posebno glasna.«

Pokazala je na staro porcelansko uro z nekega gradu.

»Jaz se jih navadim, pa jih včasih sploh ne slišim.«

»Jaz jih pa zmeraj slišim.«

In ta hip ko da so se slišale vse ure in tiktakale glasneje kakor prej, celo preglasno za mali prostor. Popil sem ostanek kave, vstal in obul čevlje.

»Greva na sprehod?«

Ne z avtom! se je uprla. Peš v gozd. Ne po cesti! Pri tem ji je šlo skoraj na jok. Čudoma sem jo gledal. Občutil sem, da to ni svojeglavost. Skušal sem ji prebrati iz oči, kateri strah gnezdi v njej. Prisluškoval sem v zrak med nama, da bi dojel, kaj se dogaja v njej. Zaman sem se trudil. Nekakšna nepredirna stena je stala med nama. Vedel sem, da se ne smem zaletavati v ta temni zid, ki me ločuje od nje. Predlagal sem torej program, da bo malo po njeno, malo po moje: greva v gozd, potem se vrneva domov

in spečeva za malico krompir, za tem greva na kratek izlet z avtom; vsak dan peljem stroj malo na sprehod, toliko da se lepo ogreje. Velja? Velja. »A zvečer zakleneva vrata, a?« Zakleneva, prav. Ne — daj častno besedo! Daš? Dam. Daj roko! Daš? Dam. Potem sva šla šele v gozd, ta prezgodaj se prebujajoči gaj lepo trebljenega drevja, kjer so na prisojajah že širili svoje dlani veliki telohovi listi.

Preiskala sva debeli trhli štor, za ljubem sva našla debelega črva slono-koščene barve, deklica ga je skrbno pokrila nazaj, da bi ga ponoči ne zeblo. Nabirala sva posebno lepe hlebčke mahu. Z žepnim nožkom sem izpodrezal nekaj popkov teloha. Ko je videla, kako priti do njih, je odkrivala listje iznad listnih zrastkov in pri vsakem popku vzkliknila nekaj kakor pozdrav. Lej ga! Tu si! Si mislil, da te ne bom našla? Dober dan! Ali greš z menoj? Prvi poganjki vrbovih mačic. Med skalovjem prvo drobno popje trobentic. Nataša je položila dlan na sivo skalo in mi razburjeno zašepetala: »Potipaj! Skoraj topla je.« Tipala sva kamen; ogrelo ga je medlo sonce, ki se je zaman prebijalo skozi megleno plast, ležečo nad dolino. »Kako se imaš ti fino,« mi je rekla in se ozirala po brezovem logu in po mladem smrečju v bregu.

V resnici pa že dolgo nisem šel v gozd, tega ji nisem priznal. Hodim v hišico tako, da se zaparkiram pred njo, potem pa sedem pred televizor, jezim se zaradi slabega programa, pijem kavo, kadim cigarete, v mislih se prepiram z Lino — pozabljam, da je vse naokoli klijoči gozd. Še ur včasih ne navijem.

Res, ta bilka trave je posebno lepa, lepše ni na svetu, zelo se bo podala v najin šopek.

Bil sem nekako opojen od slutnje pomladi, ki je ležala v gozdnem zraku. A tudi preopojen, tako da mi je postalo kar nekako slabo v želodcu. Nataša je vzkliknila nad vsakim odkritjem. Posebno všeč ji je bila prazna polževa lupina, ki jo je našla pod lesko. Jaz pa sem se počutil čedalje bolj bedno, posebno ker nisem vedel, kaj se dogaja z menoj. Ali je to popoldne premočna pijača zame? Nataša je čebljala, jaz sem ji odgovarjal; potrudil sem se, da ne bi opazila moje slabosti. Nabirala sva bilke, liste, korenine posebno lepih oblik, kamne, suhe češarke, popke in polževe lupine, skorjo in mah. V preobilici bogastva ni opazila, da skrivaj tu in tam izpustim na tla kakšno nepotrebno pridobitev. Oba sva se našla iz narave pomladi, ona je bila od tega vsa cvetoča in žareča, jaz čedalje bolj bolan in slaboten. Mislil sem, da tega ne bo opazila, a na poti domov (komaj komaj sem jo prepričal, da morava domov na malico) mi je rekla, ne da bi me pogledala:

»Čisto zelen si, Pigi. Skuhati si boš moral zelo dobro kavo.«

Ko sem odklepal hišna vrata, sem se nenadoma zavedel, da slišim tiktakanje ur v notranjosti, kakor jih je slišala Nataša ob prihodu prejšnji večer. Nekaj pomirljivega, dobrega je bilo v glasovih malih mehanizmov. »Ti si dobro, dobro prase... moje dobro, dobro prase... Pigi...« mi je zvenel deklčin glasek, in nenadoma sem si zaželel, da bi bil čisto drugačen, drug... a kakšen? Kaj naj se spremeni? Stanovanje ostane isto, počitniška hišica ista, avtomobil isti, obleke iste, malo imetje isto, knjige iste, telo isto, pa ista Lina, isti znanci, bližnji in daljnji, isto delo, isto mesto, vse to

mora nujno ostati isto. Po kakšni spremembi sem zahrepenel? Po spremembi česa? Nečesa znotraj sebe? V katero smer? Ali naj v času splošnega nasilja postanem nekakšna mila Jera? To sploh ne! Čustva imam, o tem ni dvoma. Tika taka tika tak. Navili so me in zdaj tečem, kakor moram in morem. Ne smem pozabiti tega trenutka. Preiskati moram to hipno, tako veliko, prepričljivo željo. Kam mi uhajajo misli od nje? Nazaj! Večji del življenja prebijem čisto kot avtomat, kot navit mehanizem. Kako da ne morem reči sam sebi ne, kadar zagledam posebno čedno stensko uro? Sotrpini skupaj. In vendar sem živo bitje, ki jé in je, ima krvni obtok, kožo, kosti, sklepe, mišičje, organe, ki živijo in delujejo po zakonih, meni neznanih, po istih zakonih, kakor se zdaj prelivajo sokovi v vejah dreves in v travnih poganjkih. Sonce se zaman trudi, da bi prebilo megleno pokrivalo, ki leži nad dolino. In jaz se zaman trudim, da bi prodril v tisto, kar sem, tja pod kazalo svoje ure na obrazu, na drobu, na možganih. Kako plehko premišljam. Ne najdem izrazov. Ne vem. Ne spoznavam. Ne morem doseči. Čutim pa. Le kaj? To bom imenoval: trenutek na pragu hišice, ko so zatiktakale vse ure v notranjosti. Da ne pozabim.

V železni ponvi, tanko namazani s surovim maslom, sva pekla krompir. Potem peljeva avtomobil na sprehod, to je dogovorjeno. Na televizorju je nogometna tekma, ki naju ne zanima posebno. Šavja sva prinesla za dve vazi in tri plitve sklede. Imela je veliko veselje z razporejanjem kamnov, bilk, lupin, listov, popkov, a bila je nekoliko razočarana nad mojo zamišljenostjo, češ da ne pohvalim njenega okusa, s katerim ureja najino bogastvo. »Tebi tole ni preveč všeč, Pigi,« je rekla, »pa je lepo, da veš!« Ker je to rekla nenadoma in zelo grenko, je takoj omilila vtis besed s tem, da me je dregnila s komolcem pod rebra, tako, čisto kakor med fanti, in sva se lahko nasmejala drug drugemu. Kakor bi čutila, da sem tega ta hip zelo potreben. Jaz sem umerjenost in mrtvilo, sem si rekel, ona je kipeči curek življenja. Tista želja prej, na pragu hišice, ko so zatiktakale vse ure . . .

Ko je nehala urejati prineseno iz gozda, je obsedela in se zagledala predse. Krompir je bil pečen, sesul sem ga v veliko cunjo, ga zavil vanjo in postavil na lesen krožnik, zraven sem del surovo maslo na krožničku in solnico. Ni me gledala. Nenadoma si je pokrila obraz in tiho, krčevito zajokala. Obstal sem od silovitega občutka strahu, ki se je prenašal z nje name, vame. Stopil sem bliže, nisem si je upal dotakniti. Skrila je obraz v veliko blazino, drobni hrbtček se ji je stresal od komaj slišnega ihtenja. Obubožan, osamljen sem stal pred steno, ki naju je ločevala, onstran je živela ona sama, tostran jaz sam. Samo nekaj hudega je preskakovalo od nje name in iz mene vanjo. Kakor da je mrzla, težka sekira iz veseljnosti presekalala tisto, kar se je imenovalo — najino življenje v tem prostoru. Deklica z imenom Nataša je odplavala v svoja ozvezdja, jaz pa v svoje temine, neskončno daleč drug od drugega samevava vsak tam, kjer noče biti. Udje so mi bili ohromljeni, ko da mi je telo odmrlo, in sem postal eno samo drobno, otroško vprašanje brez odgovora: zakaj? Bebasto vprašanje z odprtimi usti.

Vse znanosti so ničeve, vsa tehnika je eno samo slepilo.

Da bi rešil Nataši telo, sem ji skoraj pogubil dušo, ali kaj je tisto, kar misli in občuti v nas. Včasih človek v človeku pogubi telo, da bi rešil dušo, včasih narobe, tako nas uči zgodovinska knjiga, polna samih nesreč, brez žarka smeška. Uporabil sem taktiko in strategijo, slepila in prevare, laži in prilizovanja, vse v Natašin prid. In kaj sem dosegel?

Toliko knjig je na svetu, toliko odrešilnih ideologij, radio in časopis nas obveščata o dogodkih, šola in politika nas učita in vzgajata, zavod za planiranje rodbine, zavod za zavode . . . v obupu ne vem več, kaj vse imamo na razpolago, da bi vedeli zmeraj, kako je prav in kako narobe. In kaj dosegamo?

Vojne in sovraštva med velikimi skupinami ljudi. Tako da eni hodijo ko navite ure, drugi bežijo v omamo. Velika sekira seka vse vezi, vse mostove med njimi.

Eden beži v LSD, drugi v svojo počitniško hišico.

Pred kom beži Nataša?

Sinoči pred spanjem sem bral knjižico o oslih, ki ljubijo otroke. »Osli,« tako piše avtor, »niso nobene enostavne domače živali. Če si želite takih, si nabavite zlate ribice.« Zdaj izreka o zlatih ribicah ne verjamem več. Iz svojega mestnega akvarija se premeščam občasno v ta počitniški akvarij. Steklena posoda se je nenadoma razbila, tu ležim na tleh in grabim z odprtimi usti po zraku, pravzaprav po vodi. Nekakšna čudna smrt je v meni, ne moja, ne Natašina, smrt zlate ribice nemara.

Že dolgo nisem občutil solz. Zdaj so se mi prikradle v oči — niti opazil nisem kdaj. In to ne solze sočutja, ne solze žalosti, ne solze joka . . . nekakšna mirna tekočina, podobna predsmrtni solzi.

Vse je za-voženo, vse je v nepravem teku. Vse bi bilo treba spremeniti, samo kako? Kam? Ne slišimo, ne vidimo, ne čutimo jasno, ne živimo, kakor bi lahko. Ločujejo nas zidovi do neba. In nič ni mogoče storiti. Roditi se, životariti, poginiti? Zakaj? Če je pa tu pred nami, v dosegu roke, ušes, občutij — toliko važnega in veselega, toliko bilk, dreves, kamnov, živali in celo ljudi, kakor smo sami?

S konicami prstov sem se dotaknil Natašinih las, nekoliko močneje sem pritisnil prstne mečice na gladki pramen temno plavih las, in občutil, da se ne brani. Plaho sem jo pobožal. Odgnala se je od blazine in se mi z zaprtimi očmi vrgla okoli vratu, zajokala je sproščeno in pljuča so ji zadihala v širjih valovih, drget jo je mineval. To malo, nekoliko koščeno telesce v mojih širokih dlaneh. Ta dolgi, neotesani jaz v njenih drobnih rokah. Zaprl sem oči.

Takoj za tem se je začela omikana izdaja.

* * *

Zdaj bova torej peljala avto na sprehod.

Ko sva sedla vanj, je rekla: »Fini avto. Mi smo imeli fiča. Pa se je pokvaril.«

Vžgal je čisto in z veseljem kakor po navadi. Zapeljal sem zadenjsko na ozko, belo cestišče ob potoku.

Molčala sva. Mala je bila nerazpoložena. »Ali bova šla daleč?« je vprašala. Najraje bi videla, da bi kar obrnil proti domu. Kaj jo preganja? Skušal sem napeljati pogovor na njene domače, pa sem začel govoriti o »njihovem fiču«. Edino, kar je rekla, je bila ponovitev: da je pač pokvarjen. Ali imajo garažo? Ne. Ali očka parkira kar pred hišo? Mhm. Na vprašanje, kakšno stanovanje imajo, je molčala. Veliko, majhno? V bloku? V hišici? Ni odgovarjala. Motila me je tako, da je kazala zdaj na skupino dreves, zdaj na njivo, celo zajčka si je izmislila. Prav ji je prišel tudi radio v avtomobilu, tipala je dih gretja, pohupala je, odkrila je varnostni pas in se začela pripenjati, iz predala je potegnila rokavice in si jih nataknila; z »veliko roko« me je počohala po laseh. »Dobre lase imaš,« je rekla mimogrede.

Ko sem na križišču krenil proti naselju v daljavi, se je razburila. »Ne tja!« je kriknila.

»Pogledal bi, če imam kaj pošte,« sem se zlagal.

Vdala se je, a odpela si je varnostni pas in se zgruznila vase. Poslej je samo živo gledala, kam se peljeva, rekla ni ne bele ne črne več.

Počasi sem ustavil avtomobil pred postajo milice. Velika tabla. Na vhodu sta stala dva mlada miličnika.

»Zakaj si ustavil?« je rekla z zamoklim glasom. »Pelji naprej! Prosim, prosim!« Zgrabila me je za roko.

Eden miličnikov se je ozrl na avto, češ kaj bi rad?

Polile so jo solze. »Pelji naprej, Viktor!« je zahtevala. In tako je začela drgetati, da mi ni ostalo nič drugega kakor odpeljati. Obraz mi je pritisnila na rame. Peljal sem skozi vas, počasi in tudi sam sem občutil drget na telesu. »Domov!« je hlipnila roteče. Potem je spet molčala.

Ko sem se zaparkiral pred počitniško hišico, je brž zlezla iz voza in tekla v krogu ob mizi in klopeh, ki sem jih postavil pod debelim drevesom za poletne večere.

Ko sem izstopil in zaprl avtomobil, je obstala pred menoj in mi pogledala naravnost v oči, po kratki tišini je rekla:

»Lepa svinja si, Pigi!«

In se spet spustila v tek okoli drevesa.

Odklenil sem hišna vrata in vstopil, ne da bi se ozrl nanjo, ki je nekaj popevala za mojim hrbtom.

Zdaj že ve, da jo sleparim. Moja prevara na kartah ji je jasna. Vsi mostovi med nama so zdaj strogo zastraženi. Drug na drugega paziva. Ne govoriva tistega, kar misliva. V zraku je prevara.

Oba varava, oba ne moreva dobiti igre. A v taki igri lahko oba izgubiva. Zdaj mi ne pravi več Pigi, ne Viktor, jaz pa jo kličem nekako uradno-vljudno za Natašo (ime naglašam po njeni zahtevi).

Ure bodo štiri popoldne. Zdaj tiktakajo zelo glasno.

Stojim pri oknu in gledam po dolini.

Nataša lista po knjižici o oslih. Oba molčiva že nekoliko predolgo.

Tranzistor je ugasnjen, televizor prižgan, a samo slika se giblje, zvok je privit na nič. Nekakšne govorance.

Ure tiktakajo kar nekoliko vsiljivo v tej tihoti.

Nenadoma zagledam tam ob potoku postavo, onstran travnika, ki leži v rečnem zavoju. Sin lastnika zgornje počitniške hiše lovi postvri.

Obrnem se in grem k mizi. Nataša se ne meni zame. Gleda slike v knjižici.

Vzamem beležnico iz žepa, tisto, v katero zapisujem izreke. Kaj je rekel Suk o glasbi. Koliko časa je že morski pes tak, kakor je. Leibniz je rekel . . . Nekaj iz teorije kromozomov. Mongolski pregovor. Iz Kamasutre. O sklanjatvi nekaterih tujih imen. Iz življenja puščavskih lisic. Tolstoj je rekel . . . Izrek o kongenialnosti. O gojenju trte pri nas. In podobne modrosti, ene za vsakdanjo rabo, druge zapisane zaradi zanimivosti.

»Ali ti ne hodiš veliko na obiske?« je vprašala, ne da bi vzdignila oči iznad knjige.

»A tukaj?«

»No, sploh?«

»Ne vem. Menda ne hodim veliko.«

»Ali se ne pogovarjaš veliko s prijatelji?«

»S prijatelji? Hja, ne vem. Zdi se mi, da se ne hodim veliko pogovarjat, res ne. Zakaj pa vprašaš?«

»Kar tako. Eni so več na obiskih in v službi ko doma.«

»Vidiš, zdaj se mi je zazdelo, da čedalje manj zahajam na obiske in v družbo.«

»Čedalje manj? To je zelo malo, ali ne?«

»To je — malo, pa še manj, in čedalje manj.«

»Aha. To je samo v soboto, ali ne?«

Zasmejal sem se.

»Še to ne. Včasih sem bil pa veliko v družbi. To, kar tako pride.«

O, ne. Jaz se pa zelo rada pogovarjam.«

»S teboj se tudi jaz čisto rad pogovarjam. Drugače so pa ljudje postali nekako dolgočasni.«

Vedel sem, da segam prek njene možnosti razumevanja, a govoril sem bolj sebi ko njej. Začudil sem se njenemu prikimanju in izjavil:

»Eni so zelo dolgočasni, res. Tudi ti si včasih zelo dolgočasen, kajne Pigi?«

»Res. Zelo. Še sam sebi.«

Hladno sem pokimal in listal po beležnici.

»Ampak ne zmeraj,« je popravila. Ker nisem odmeval, je nadaljevala:

»Kadar greš v mesto, takrat si. Zdaj nisi.«

»Hvala.«

»Kaj se pa meniš s prijatelji, kadar si na obisku?«

»Kaj? Največ o tistem, kar piše v časopisih, kar nekaj meljemo in prežvekujemo tisto seno. Zdaj o vojni, zdaj o podražitvi avtomobilov, pa o potovalnih agencijah, o škandalih, o prepirih med državami...«

»... pa o otrocih...« me je izpopolnila.

»Menda tudi,« sem pokimal in začel pisati v beležnico, na prazen list, ki ga bom lahko iztrgal. »Včasih smo se cele ure menili o nekakšnih načrtih, ki smo jih delali za prihodnost... potem o okvarah naših avtomobilov... pa o gradnji tehle počitniških hišic...«

Tako sem govoril in pisal v notes: Pojdite na postajo milice. Vprašajte, ali pogrešajo pet ali šestletno deklico Natašo Brinar. Naj obvestijo starše, da se je zatekla k meni v počitniško hišico. Otrok je iz mesta. Odklanja vsako posredovanje. Naj ne hodi milica v uniformi k meni. Otrok je v nekakšnem šoku.

»Kaj pa pišeš?« je vprašala.

»Tisto, kar sem prebral tamle v knjigi.«

»Zakaj pa — če že piše v knjigi? Preberi... prosim.«

»Osli niso nobene preproste domače živali. Kdor si želi takih, naj si nabavi zlate ribice...« sem govoril, kakor da počasi berem iz beležnice.

Pritisnila se je bliže. Prst je položila na vrstico in zahtevala:

»Kaj piše tukaj?«

»Zlate ribice,« sem rekel. »Zakaj?«

»Kar tako.«

* * *

Obul sem visoke zelene škornje.

»Ali kam greva?« je vprašala zaskrbljeno.

»Vsako popoldne hodim loviti ribe,« sem rekel. Začel sem pripravljati ribiško palico, nameščal sem umetno muho. To jo je zanimalo.

»Pa ne greš daleč, ali ne?«

»Ne. Saj vidiš, da teče potok mimo hiše.«

Obula se je in si zavezala mojo pisano ruto okrog vrata. Hotela je vedeti, ali ji pristaja.

»Prav dobro. Res, to pa moram reči. Bolj ko meni.«

S tem je bila videti zadovoljna.

Odhajala sva v živahnem pogovoru. Kakšne ribe živijo v potoku. Ali jih bova potem pojedla? Ali riba ne loči umetne muhe od prave?

»Pa kam bova devala ujete ribe?«

Vzela sva torej cajno s seboj.

»Dobro zakleni,« me je opozorila, »zdaj zelo kradejo.«

Preizkusila je kljuko in odšla sva proti rečici. Poskakovala je in uživala v rajanju, v širokih lokih me je obkrožala po travi.

Fant je lovil po potoku navzdol, bil je kakšnih sto korakov oddaljen, ko ga je Nataša zagledala. Kar obstala je in obraz se ji je zmračil.

»Poglej,« je rekla in pokazala nanj.

»A, pa res. To bo pa sin zgornjega soseda? Je ali ni? Mislim, da je,« sem se sprenevedal. Listek sem iztrgal iz beležnice že prej, imel sem ga pripravljenega v žepu.

Vrgel sem muho v loku na površino vzvalovljenega potoka. »Flikal« sem.

»Pazi,« sem ji rekel, »da ne ujamem tebe.«

Obesila se mi je na suknjič. Nisem je pogledal, ker bi težko prenesel njen pogled, zdaj, ko sem na poti najhujše izdaje.

»Nataša, nikar me ne vleci za suknjič. Kako pa naj lovim. Vidiš, spet nič. Ker ne morem dobro vreči.«

Fant se je bližal zelo počasi.

»Nehaj,« je rekla, »pa ne bova jedla rib. Saj imaš špeh pa jajca.«

»Eh, kar tako pa ne bova vrgla puške v koruzo,« sem igral malomarnost. »Vsaj dve morava ujeti, za vsakega eno.«

»Oni prihaja,« je izgovorila zamolklo.

»Kaj pa potem? Saj ga poznam. Sploh ni slab dečko.«

»Jaz ga ne maram. Pojdiva v hišo.«

»Pa kaj je s teboj, Nataša? Prav nič te ne razumem. Ali ne maraš ljudi? To mi pa ni nič všeč. Taka prijetna punčka, pa se boji ljudi.«

»Jaz se nič ne bojim,« je ugovarjala. »Jaz bi rada samo, da sva sama, Pigi. A greva v hišo? Prosim, prosim, a greva?«

V njenem glasu je bila komaj zatirana strast.

Tedaj pa je fant že prišel do naju. Pozdravil je vljudno in vprašal, kakor je navada: »A vi tudi lovite? Danes je bolj slabo. Vreme ni pravo.«

»Midva nimava še niti ene,« sem odvrnil, »sicer sva pa komaj začela.«

»Jaz imam štiri, pa lovim že več ko dve uri; štiri take, ki so padle na izpitu za zafrkavanje ribičev. Manjših, takih pod mero, sem pa vrgel nazaj že kakšnih osem, ali še več.«

Skušal sem s pogledom ujeti njegove oči, da bi mu namignil, češ nekaj imam za voglom. Mala me je pazljivo gledala. Vražji položaj. Nekaj si moram izmisliti, čeprav sem zelo slab igralec; a obup mi bo dal moči.

Zaigral sem prizor, ki mi je bil samemu prav priskuten, a uspel sem. Kakor da sem spodrsnil na vlažni travi, padel in si izvil nogo. Najhuje pri tem je bilo, da se je Nataša tako zelo ustrašila zame. Kar zajokala je, me objela, me skušala dvigniti, zraven je govorila tako milo in toplo:

»O, ti nerodni moj Pigi . . . vidiš, ali nisem rekla, da pojdiva raje v hišo . . . ali te zelo boli? Joj, še to nama je bilo treba! Pazi! Opri se name! Te presnete neumne ribe!« Kar naprej je govorila. Jaz pa sem neopazno dal listek fantu, ki je še kar hitro razumel, da gre za skrivnost. Mala mi je med tem gladila nogo.

Oba sta me podpirala, da sem odšvedral v hišo. Natašo sem potolažil, da ni nič hudega, da je najprej zbolelo, zdaj pa boli čedalje manj, in bo verjetno kmalu čisto dobro. Ni in ni verjela. »Ubogi, ubogi Pigi,« je šepetala z velikim sočutjem. Na pragu se je fant poslovil. Vedel sem, da bo takoj ukrepal. Oče ima avto, fant vozi. Stvar bo urejena že ta večer.

Sedela sva na divanu, jaz z iztegnjeno nogo in z obkladkom, ona vsa zaskrbljena. Jaz s strahotno slabo vestjo, ona vsa zadovoljna, da sva zaklenila vrata za noč. Rekla je, da ne smem vstati, da bo ona skuhala. Jaz da še nisem nič lačen. Ona, da bi mi pristavila kavo. Boš pil kavo? Bom, Nataša. Zelo si ljubezniva.

»Nisem ne. To mora tako biti,« je govorila, prav vesela pohvale.

Pristavila je vodo za kavo, natočila si je kozarec vode, popila in si oddahnila. »Tako žejna sem bila. Pa še vedela nisem.«

Odločila je, da bom zdaj jaz ležal, ona pa bo gospodinjala. Našla je primerno glasbo. Mene pa je grizla vest. Potuhnjenec, slepar, sem si govoril v mislih. Samo po ovinkih znaš, prekanjenec. Spletke in zvijače — naravnost si pa ne upaš.

Razburjenje zaradi moje navidezne nezgode ji je začelo popuščati. V okna se je plazil mrak. Prižgala sva luč. Sedla mi je nasproti, glavo si je podprla z obema rokama, gledala mi je naravnost v oči in začela govoriti brez uvoda:

»Če ne maraš, da sem tukaj, lahko odidem, Pigi.«

Bil sem res začuden, zato mi ni bilo težko reči:

»Kako pa ti je to prišlo na misel, Nataša?«

»Ker mi nisi niti enkrat, sploh nikoli rekel, da si vesel, ker sem prišla k tebi.«

»Mislim, da je tako v redu, Nataša, in zelo rad sem s teboj, to ti povem čisto zares. Samo — prav nič mi nočeš povedati, od kod si prišla. Potem si lahko misliš, da me nekoliko skrbi ta reč. Vsak otrok ima starše in vsaki starši so zaskrbljeni, če otroka zvečer ni domov, da sploh ne vedo, kje je, ali je ali ne je, kje spi, s kom je. To pa vendar razumeš, Nataša?«

»Saj sem ti vse povedala.« Bila je kar nekoliko huda. »Če pa ne razumeš, Pigi!«

»Jaz bi se želel seznaniti s tvojim očkom pa s tvojo mamico, potem bi vsi postali prijatelji — in nihče ne bi bil v skrbeh zate.«

»To kar tako govoriš, ker me ne maraš imeti tukaj.«

»Zdaj pa dovolj teh očitkov, Nataša,« sem rekel proseče, »mislim, da se ne moreš pritožiti čezme.«

»Ali te noga zelo boli?«

»Čedalje manj.«

»To je — malo, pa še manj, in čedalje manj, ali ne?« Tu je obstala in odločno pristavila: »Ampak vstati ne boš smel vsaj dva dni, pet ali tri!«

»Mislim, da me skoraj nič več ne boli.«

Moralo me je boleti toliko, da ne bi mogel gospodinjiti, da ne bi mogel iz hiše.

»Tudi tuširala se bom samo jaz, potem, preden greva spat. Poglejva, ali je kaj na televiziji. Mislim, da je zdaj nekaj lepega.«

Pa ni bilo. Nekakšni intervjuji. Zaprla je ton. Sliko pa pustila za primer, če bo film ali risanka. Šla je in napravila kavo, še kar užitno. Gledala me je, kako jo srkam. Podala mi je cigareto, prižgala mi jo je. Mene pa je držalo za goltanec nekaj hudega, nekaj, kar je moralo biti, in vendar je imelo duh

po izdaji zaupanja. Temu občutku se je pridružil še strah, da ne bi zaslutila, kaj se dogaja v meni. Bila je tako tenkočuten ustroj vseh slišanj, videnj in občutenj, da sem se moral truditi v sebi zakrivati stud nad seboj in strah, prekrivati ta čustva z drugačnimi, da ne bi začela sprejemati mojih notranjih stisk. Govoril sem o stvareh, ki zbujaajo v meni drugačna občutja, magari jezo. Začel sem se jeziti na Lino, češ da sva se sprla zaradi čisto majhne zadeve (kar je bilo tudi res). Kakšne zadeve, je hotela zvedeti. Vsaka ženska rada posluša, s čem moški ni zadovoljen pri drugi. Povedal sem Nataši, da sva se na smrt sprla zaradi ureditve, pravzaprav preureditve kopalnice, da je šlo za drobtinice, preraslo pa je v zmerjanje in kričanje, nato sem sedel v avto in odšel sem, kar sploh ni prvič. Seveda, da sem tudi sam včasih malenkosten in živčen, da oba pogrešava sprostitev, zabave ali kaj. In v takem razpoloženju je dober vsak vzrok za prepir in razhod.

»Z menoj se pa ne prepiraš, ali ne?« je pripomnila zelo modro.

Videl sem, da napačno vodim pogovor.

Vprašal sem jo, ali hodi v vrtec.

»Seveda,« je potrdila, a to je bilo tudi vse. Tudi o vrtcu se ni hotela pogovarjati. »Take ženske nobeden ne mara,« je rekla.

»Kakšne?«

»Take, kakor je tvoja žena, ki se hoče samo zabavati.«

»Eh, tako hudo spet ni. Po svoje sem nemogoč tudi sam,« sem se vlekel iz žlobodre, ki sem jo skuhal. »Veš kaj, Nataša? Daj mi tisto revijo tamle s police. Ne tisto. Desno, še desno, tisto, kjer je na naslovni strani velik ptič. Tisto, ja. Boš videla, kakšne lepe zgodbe so v tej reviji. O živalih. Ti bom kakšno prevedel. Hočeš?«

Nataša (radostno): »Jaa! Fino! Na!«

Listal sem. Prevajal sem ji pripoved, kako se vede puščavska lisica fenek, ki zraste v človekovi hiši. Pri pripovedi o njenih hudomušnostih sva se smejala. A na koncu je vendarle odločila: »Ne, taka lisička ni za doma. Je preveč dela z njo.«

Našel sem še zgodbo o tem, kako gnezdiyo majhni ptički, ki se imenujejo tkalci. Čedalje manj me je poslušala. Kakor da premišlja druge reči. »Nehaj,« je rekla na videz brez povoda. Oba sva umolknila. Odložil sem revijo in segel po shlajeni kavi.

»Veš kaj!« je začela tehtno, ne da bi me pogledala. »Moral boš ženi napisati pismo. Razumeš, pismo!«

»Misliš? Zdaj ji že nekaj časa ne pišem pisem.«

»Ja, ampak zdaj ji moraš napisati pismo.«

»Pustiva to, Nataša. Le zakaj pismo.«

»Hja, zato. Da se ne moreš zmeraj jeziti. Da se ne boš več kregal z njo. In da zato ne boš več prišel domov. In da naj ona nič ne hodi sem. Da naj ti da mir.«

»Ti si pa res posrečena, Nataša. Ali ne pomisliš, da imam v mestu stanovanje . . . in službo.«

»A je to daleč?«

»No, ni tako daleč. Vendar pustiva to. Ni mi všeč, da se toliko meniva o tej stvari. To sem kar tako znil.«

»O, ne. Nisi kar tako znil. Zelo si bil žalosten, ko sem prišla. Saj sem videla. Takrat, ko je lev pojedel zebro . . . Jaz tvoje žene čisto nič ne maram, da veš!«

Na vratih je potrkalo. Nataša se je zdrznila.

»Kar tiho bodiva,« je rekla. »Bog ve, kdo je.«

»Mislim, da morava pogledati. Lahko da je pošta.«

Spet je potrkalo.

Stekla je k vratom, tiho, po prstih. Jaz sem pa vstal.

»Ga ni doma,« je rekla za vrati.

Pristopil sem, da odprem. Zgrabila me je za roko. Odprl sem. Zunaj sta stala dva neznana moža v civilni obleki. Nataša se je skrila za menoj. »Dober večer,« je pozdravil eden prihajačev prijazno.

»O, kar naprej, kar naprej! Lepo, da me obiščete!« sem zaigral — in moža sta razumela igro.

»Peljala sva se mimo, pa sva videla luč — in sva rekla, pa stopiva malo noter in vas pozdraviva. Kako je kaj z ribolovom?«

»Slabo prijemajo,« sem odgovarjal vstopivšima, »pa še nogo sem si danes skoraj izpahnil. Malo neroden sem bil . . .«

Povabil sem ju v sobo, posadil sem ju za mizo. Nataša pa je oprezala na vratih v kuhinjo. Kakor bi nekaj sumila.

»Pa časopise sva prinesla,« je rekel eden obeh in mi porinil pred oči Dnevnik. Tam je bila slika železniške nesreče. Gledal sem in nisem takoj razumel.

»Nataša,« sem rekel, »ali prineseš dva kozarčka iz kuhinje. Bova prijateljema natočila malo brinovca.«

Neznanec je pokazal s prstom na mesto, kjer je pisalo o žrtvah nesreče: zakonca Brinar, otrok — deklica šestih let — pogrešan. Oče in mati mrtva.

Nataša je prinesla kozarčke. Pristopila je tako naglo, da nisem pravočasno obrnil lista s sliko. Takoj je vse razumela. Obstala je z rokami ob sebi, začela se je tresti, odstopala je zadenjsko in z grozo v očeh gledala zdaj enega zdaj drugega obeh večernih gostov. Vstal sem, skušal sem jo objeti, a izmuznila se mi je in zbežala skozi vrata. Hiteli smo za njo, klicali smo jo, zaman. Ko da se je vdrla v zemljo. Več ko dve uri smo jo iskali, opozorili smo sosede, zdrveli smo v naselje, obvestili milico. Naposled smo trudni in zaskrbljeni pristali spet v moji hišici.

Nesreča je bila na progi, kakšnih devet kilometrov od moje hišice. Otrok je torej to pot prehodil tisti večer in se zatekel k meni. Ker so tiktakale ure.

Sedem je mrtvih in veliko ranjenih. Trk osebnega avtomobila in tovarnega vlaka, oba Natašina starša na mestu mrtva. Brinarjeva mati je povedala, da je bila z njima tudi hčerka, njena vnukinja. Zaman so jo iskali.

Ko smo se vse domenili in sta nočna gosta odšla, sem še dolgo blodil po gozdovih in logih in tu in tam poklical dekličino ime. Nič. Vrnil sem se na smrt utrujen, legel na divan in ugasnil luč. Spati nisem mogel. Natašin

prestrašeni obraz je stal pred mano ko huda mora. Kadir sem cigareto za cigareto. Zgodilo se je nekaj hudega. In potem sem še sam nekaj pokvaril. Zaradi občutka krivde sem včasih moral zaškripati z zobmi.

Seveda, na televizijskem zaslonu je bila tedaj ravno krvava smrt. Očka je pojedel lev. In mamó tudi. Imeli smo fiča. Zdaj je vse minilo. In jaz sem jo moril s svojimi zasebnimi skrbmi. Pripovedoval sem ji zgodbice — in nisem slutil, kaj je pred očmi njenega spomina. Zdaj otrok beži in beži skozi gmajne in gozdove, izdan, zapuščen in prevaran. Videl sem njene drobne nožice, ki hitijo skozi grmovje, se spotikajo ob skale. Laski se ji zapletajo v veje. Pade v jarek. Plazi se po drničevju. Molči in beži, moči ji pohajajo. Mora!

Kaj bi bil moral pravzaprav storiti, da bi bilo prav?

Predvsem bi moral zaslutiti, da je v njej velika groza.

Bil sem neobčutljiv, lesen, surov, nekoliko pretkan, zahrbtnen, skrajno neodgovoren. Tega si ne bom mogel nikoli odpustiti. Še povedati ne nikomur na tem svetu. Kar koli se zgodi — zame ni milosti. Že tako moje življenje ni bilo vredno piškavega oreha — kaj pa zdaj? Teman molk in notranji črv, ki me bo prej ali slej izpodjedel, saj sem ravno prav živčno načet. Lina? Kaj mi ona zdaj mar! Saj ji tako ali tako ne bi mogel povedati, kaj se je zgodilo. Ona ne bi nikoli razumela. In nihče drug ne. Vstani, teci v gozd, tuli!

Ti pa ležiš tu na divanu v gluhi noči svojega nekoristnega življenja. Katera knjiga je zdaj kaj vredna? Ni je. Kateri avto? Katera pot skozi gozd? Katera skrb ima zdaj svojo težo? Tam nekje v mestu je neka mrtva delovna miza, za katero bom molče sedel čez dan ali dva. Vzdignil bom neko mrtvo slušalko telefona in poslušal neke glasove brez vsebine. Vse leži združjeno pod težo te noči.

In vendar: česa sem pravzaprav kriv? Nobene jasnosti ni o tem v misli. Lahko bi celo rekel, da sem popolnoma nedolžen. Nisem zakrivil železniške nesreče. Nisem vabil otroka, naj pride k meni. Nisem storil nič drugega kakor svojo dolžnost. Skušal sem biti čimbolj obziren. Vem, da sem zanič igravec — in vendar sem poizkusil vse, samo da bi otroka ne prizadel. Ni je logike, ki bi lahko iz vsega tega dogajanja izvila kakršnokoli mojo krivdo.

To govori misel. A kaj je to — tukaj notri nekje? V drobu, v glavi, kaj vem, kje? Ta smrtna, velikanska stiska, bolečina, muka, obžalovanje, strah in tudi sram! Da, celo sram. Pred malo deklico, ki mi je zaupala.

Srečali sta se dve bitji, o tem moram razmisliti.

Dve bitji, ki nista vedeli drugo o drugem prav nič.

Samo, kar sta občutili.

Vse izgovorjene besede so bile samo neko izvajanje zvokov, ki v človeški govorici pomenijo kaj ali pa tudi ne. Isti zvoki lahko odkrivajo ali pa skrivajo, dajejo ali jemljejo, izražajo ali lažejo.

Vstani, teci v gozd, zatuli proti drevesnim krošnjam, ki bodo vsak čas ozelenele; zakaj pa tulijo volkovi v nočeh?

Kar poizkusi misliti; predstavljaljaj si možnosti.

Vzemimo, da je padla v reko, utonila, in bodo jutri, pojutrišnjem našli njeno izmučeno trupelce.

Koliko časa vztraja lahko človek brez hrane?

Morda se bo pa stisnila h kakšnemu debelemu drevesu in zadremala? Zjutraj poišče pot in pride do ceste. Rešena!

Ali je pa že zdaj ni več?

Zanjo to ni najhuje. Rešena. Oče in mati ne bosta žalovala za njo. Samo babica.

Čas celi rane.

Bitja se srečujejo na nekem planetu in se razhajajo, ker se ne morejo nikoli sporazumeti o najvažnejših stvareh. In zmeraj zamudijo čas, zgrešijo pot, ne prisluhnejo občutju, pretrgajo temeljni stik.

Strahovito sem se ujezil nase, ozmerjal sem se, a kaj, ko je to pomagalo samo za nekaj hipov. Ali nemara ne pretiravam, je rekla misel. Ha, zdaj mi bo nekdo dopovedoval, da me zob ne boli, da si samo domišljam.

V sežgane ustnice sem vtikal cigareto za cigareto. Pomislil sem na kavo, a sem takoj zamahnil z roko nad njo. Kava! Smešno. Morda žganje? To pa. Vsul sem vase kozarec, ki mi je samo ožgal goltanec. Ne. Nobenega zdravila ni.

Premetaval sem se ko riba na suhem, v nobenem položaju nisem mogel obmirovati. Živci. Spanja seveda ne bo. Glava vroča, noge mrzle. Nekakšna mrzlica se me prijemlje. Nenadoma sem se zavedel, da bi rad hudo zbolel. Samo v tej misli sem našel tolažbo. Bedno tolažbo, saj sem se zavedal, kaj je na dnu: prav malo snažna želja po pokori, fej.

Še nekaj trenutkov poležim, potem grem iz hiše, kamorkoli.

Tja, kjer je zemlja, kjer je drevo, kjer je nočno nebo.

Če bom še nekaj časa živel, to vem: veliko bom hodil v gozd, naslanjal se bom na drevesa, in brez misli gledal po zelenih dolinah. Nič drugega, verjetno.

* * *

Rahel šum. V tiktakanju ur šum.

Prišla je in prižgala luč.

S čisto mirnim obrazom je sedla nasproti meni in me gledala s smehljajem, prav nič zmršena v lase.

»Ali ste me iskali?« je rekla. Ker ji nisem odgovoril, je nadaljevala: »Skrila sem se za hišo, tam, k drvem.«

Ves čas je bila torej tu.

»Sem počakala, če se ne bodo vrnili.«

»O, Nataša, Nataša, koliko skrbi si mi povzročila.«

»Sem vsaj videla, kako si me klical . . . in kako si tekel . . . ali te noga nič več ne boli?«

»Nič več.«

»Potem si boš lahko jutri gospodinjlil sam, ali ne? Jaz bom šla k babici.«

»Zakaj si bežala?«

»Kar tako. Ustrašila sem se jih. Zdaj se ne bojim več.«

Ničesar nisva zamudila, nobene poti nisva zgrešila, nobenih vezi nisva pretrgala. Nobene more ne bo več.

»Ali si kaj lačna?«

»Ja, lačna pa sem. Kako si vedel? Saj drugače ne bi prišla noter. Sem mislila, da boš še šel ven in da te bom prestrašila tam izza skladovnice drv. Kajne da bi se ustrašil, če bi skočila iz teme proti tebi in zavpila ‚buu?‘«

Smejala se je na ves glas, tudi jaz sem se moral nasmejati.

Pekla sva jajca na slanini, narezani na kosce.

»Mmm, kako dobro diši! Daj hitro, hitro, Pigi! Jaz sem tako lačna ko volk.«

Nareži kruh, pa pazi, da se ne urežeš, nož je oster.«

»Ne bom se urezala, ne. Saj znam paziti . . . Ali me boš ti peljal k babici?«

»Bom. Ali boš vedela za pot?«

»Do mesta ne, potem pa, brez skrbi.« Začela je popevati. »Tralala hopsasa pa se me je iznebil pigilala vikilala hopsasa tralala . . .«

»Kaj to blebetaš, Nataša . . . kako iznebil?«

»Tako kot je, pigilala vikilala hopsasa tralala . . .«

Seveda sva se morala oba smejati. Nič boljšega ko tak smeh dveh bitij na nekem planetu . . .

Tudi meni se je odprl tek. Jedla sva, da sva bila vsa mastna okrog ust.

»To je fajn, da ni več moje mame,« je rekla s polnimi usti, »če bi bila ona tukaj, bi ne smela cmokati, pa ne tlačiti takole v usta . . .«

Smejala se je, da se ji je zaletelo. Moral sem jo potolči po hrbtu. Nekaj je še hotela reči, pa od smeha ni mogla. Ko se je le odkašljala, je zasopihana povedala:

»Zdaj me boš pa še tepel, a ne?«

Nisem ji dovolil, da bi na vso to jed pila vodo. »Na cvrtje vode ne!«

»Ne bodi dolgočasen, Pigi! Zdaj te pravzaprav ne maram nič več. Prej sem mislila, da bi mi bil novi očka . . . no, in da bi se potem, ko bom zrastle, poročila. Zdaj grem pa raje k babici.«

S kotom očesa me je ošinila s pogledom. Delal sem se, ko da sem te besede preslišal. Tudi sam sem začel mrmrati pesem, prižgal sem si cigareto. »Se boš tuširala?«

»Ne bom se. Jutri me bo babica okopala; fino jo bom ošpricala, to bo lušno! Zdaj morajo biti vsi dobri z menoj.«

Potem me je gledala zelo resno.

Ni hotela, da bi mi bilo žal za njo. Lisička. Zdaj te čutim veliko bolj ko prej, zdaj sem pozoren na najmanjši odtenek.

Bilo je že zelo pozno, ali zgodaj, ko sva se spravljala spat.

»Očka je imel čisto preklano glavo, takole počez,« je rekla. »Mama pa ne. Mami je samo kri tekla iz nosa, pa iz oči. Potem sem se pa peljala z enim vozom, od ene gostilne do druge, bil je en star pijanec, čisto dober človek. Je rekel, da konji sami vedo za pot. Veš, je sedel narobe na vozu, tako da je gledal nazaj. V avtu to ne moreš.«

Mislil sem že, da je zaspala, ko me je spet tiho poklicala:

»Viktor!«
 »Mhm?«
 »Babici ne smeš vsega povedati, a razumeš?«
 »Razumem, Nataša.«
 »Babica je dobra in pridna in vse . . . samo neumna je, veš.«
 »Aha. Zdaj bova pa spala, ali ne?«
 »Ja. Lahko noč, dragi Pigi!«
 »Lahko noč.«
 »Samó še nekaj bi te vprašala. Lahko?«
 »Ja, ampak res samo še to, Nataša.«
 »Ali si boš kupil zlate ribice?«
 »Nemara da bom, Nataša. Zakaj?«
 »Ker tam piše. Lahko noč.«
 In spet čez čas: »Ali ne boš rekel ,lahko noč'?«
 Saj sem že rekel. Zdaj bova spala, sva rekla, in mir!«
 »Tak dan — pa si tako siten. Lahko noč!«
 »Lahko noč!«
 »Pa zdaj ni bilo treba reči še enkrat lahko noč!«
 Molčal sem.
 »Prav sita sem tega tvojega ,lahko noč' in ,lahko noč' . . .«
 Spakovala se je. Izzivala me je. Preizkušala me je.
 »Že dobro, zdaj sem tudi jaz tebe že nekoliko sit.«
 »Nekoliko . . . nekoliko . . . me je oponašala.
 Spet sem molčal.
 »Ne veš, kaj reči, a? Reva, Pigi!«
 Sklenil sem molčati, pokrtil sem se čez ušesa.
 »Reva, reva!«
 In čez čas: »Če si me tako sit, lahko kar vstanem in grem.«
 Potem se je utrudila in zaspala. Ure so tiktakale v tihoti.

* * *

Saj to je navsezadnje čisto naravno, da levinje hranijo mladiče z ubitimi zebami, da starši umirajo v železniških nesrečah, da ure tiktakajo, da potok žubori skozi dolino. Ne vem, zakaj ljudje iz vsega tega spletamo igre, veseloigre in žaloigre?